

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 27 November 1820.

Euphrosin och Gubben med silfvervågskålen.

Berättelse af sällsam art.

(Slut från N:o 94.)

Låt oss derföre nu öfverskåda all vår tröst emot fruktan för döden. Den första är, att döden är välgörande, emedan tanken på ett evigt enahanda här på jorden skulle plåga oss långt mera, än tanken på honom; den andra, att detta lifvet är en egendom, som hela menniskoslägtet ej önskar att evigt behålla; tanken på förlusten af en sådan egendom bör således ej göra den förnuftige olycklig. Den tredje trösten är, att på det jordiska lifvets njutningar följa oändligen större, som göra döden endast till en öfvergång från en ringa till en fullkomlig gladje. Lägg här till den fjerde, att allt Lefvande, som du ser omkring dig, har med dig samma öde, och du skall omöjligen kunna begära att vara det enda undantag, som evigt kvarblifver på jorden. — Farväl, Euphrosin! Om du djupt och lefvande i din själ förvarar allt hvad vi i dag talat, så skall fruktan för döden ej mera förbittra dina njutningar. Så snart månen å nyo rundat sig, kan du åter finna mig här.

Gubben förlorade sig hastigt bland träden, och Euphrosin gick ännu en gång

tröstad hem; men det föll honom åter in, att allvaret af deras samtal hade kommit honom att glömma den frågan hvem den gamle var, och hvarföre han hade en silfvervågskål.

Hvem skulle tro, att i menckliga lifvet så många klippor ännas, hvarpå de dödligas lycka kan stranda? Hvem skulle tro, att Euphrosins belägenhet ätven kunde vara en sådan klippa? Likväl kom han nu vid tredje fullmånen att besöka skogen och gubben; likväl nedslog han för tredje gången på denna väg sina tårade ögon till jorden, och blickade full af längtan in åt skogens dunkla irrgångar, för att se sin tröstare komma.

Och det var liksom den vise gamle denna gången hade anat sin lärjunges analkande, ty efter någon liten stund framkom han på en tätt bevuxen gångstig. Nå, Euphrosin, sade han, har du inlupit i lyckans hamn? Men jag läser redan svaret i ditt ansigte. Du är ännu ej lycklig. Denna rynkade panna, detta våta öga säger mig det. Sag mig, Euphrosin, hvilken ny sorg nedtrycker dig. Kanske jag ännu en gång kan gifva dig råd och tröst.

Euphrosin förmådde ännu ej att finna några ord.

Var ej förlägen, fortfor gubben, för det du ännu känner lidande. Den, som uthärdat så mycket i världen som jag, hos honom är den lidande välkomnare än den lycklige.

"Också du har lidit? frågade Euphrosin. Då känner du äfven själens hemliga lidande, som menniskan ofta hemtar utur den aflägsnaste framtid. — Sade du ej i vårt sista samtal, att man gerna uppstår från ett gästabud, när man efter detsamma har att vänta ett vackert skådespel eller något annat själens nöje."

Ja, Euphrosin, och detta är ännu min mening.

"Men, ädle gubbe, om det nu vore ovisst, att efter gästabudet ett skådespel eller något annat nöje följde? om man måste uppstå från det förra, utan att veta, om man någonsin får sätta sig ner till det sednare? om man måste lemna närvarande njutningar, utan att se tillkommande framför sig?"

Jag förstär dig, gode Euphrosin. Du är kommen till ett ämne, som från de äldsta tider gifvit jordens vise oroliga dagar och sömnlösa nätter, hvaråt de ofta ägnat alla sina själskrafter, utan att kunna uttömma det: frågan om själens odödlighet.

"Ja, vördnadsvärde man, det är denna fråga, som nu blandar svärmodighet i mina nöjen. Tanken på tillintetgörelse är näst den om en evig fördömmelse förfärlig och jag finner hos mig ej grunder att motstå fruktan för densamma, och att öfvertyga mig om ett fortvarande lif. Detta förbittrar nu min lefnads lycka; jag kommer därför att ännu en gång söka tröst hos dig."

Du tviflar således på ett tillkommande lif; men om du ägde visshet derom, skulle ditt närvarande bekymmer försvinna?

"Ja, om jag med säkerhet visste, att på detta lifvet följde ett annat, om jag vore så öfvertygad om min tillkommande tillvarelse som jag är det om min närvarande, då skulle jag hafva mod att trottsa hvarje lidande, då skulle jag med glädje gå själva marter-döden till möte."

Du önskar dig således hvad man kallar en matematisk visshet om det tillkommande lifvet? Låt oss eftersinna saken. Har du väl någonsin hört, att någon kom-

mit tillbaka utur den andra världen, och till någon nu lefvande människa medfört denna visshet?

"Ty värr nej!"

Och du ville vara den enda utvalde, åt hvilken denna visshet skänktes? Du ville bland mer än tusende millioner människor, som lefva på jorden, ensam äga det företrädet att derom undfå underrättelse? Har du öfverlagt, om din fordran är billig? om det är möjligt att tillfredsställa den? Du har ingen fullkomlig visshet att en Cäsar, en August någonsin lefvat; du är ej fullkomligt säker, att nu finnes en Kejsare i China, utan måste tro detta på en annans vittnesbord. Huru vill du då begära fullkomlig visshet i en sak, som ligger så långt utom vår synkrets? Låt oss således först märka den regeln, att, så som det icke finnes något paradiset eller en fullkomlig lycka på jorden, så kunne vi här ej heller söka en fullkomlig visshet om ett tillkommande lif. Beggedera hvarken bör eller kan vara. Genom det förra skulle det jordiska lifvet erhålla ett för stort värde, och vi skulle då ej önska oss något annat; genom den sednare skulle det åter förlora för mycket af sitt värde. Vi skulle beständigt rigta vår blick åt det tillkommande, och vara alldeles obekymrade om det närvarande. Beggedera skulle således motsäga Skaparens Visshet, som på hvarje skådeplats gifver en fullkomlig bestämmelse åt sina varelser. Derfor, gode Euphrosin, begär icke hvad som ej finnes på jorden, och ej kan vara der.

"Men om nu ingen fullkomlig visshet om ett tillkommande lif är på jorden möjlig, bör man likväl billigt kunna vänta så mycken visshet, som är nödvändig för vårt lugn."

Ja, Euphrosin, det bör man vänta, och den finnes äfven. Skulle väl du ej äga den?

"Om jag ägde den, då skulle du ej se mig med denna sorgsna blick; jag skulle skatta mig för en af de lyckligaste på jorden."

Nå väl, låt oss försöka hvad vi för-
enade förmå. Jag skulle utan vidare bevis
kunna säga: Christna religionen innefattar
läran om själens odödlighet, och hvad hon
lärer böra vi antaga som sanning; men i
detta ögonblick önskar du kanske hellre
philosophiska bevis.

Euphrosin nedslog sina ögon något
förlagen. "Jag har," sade han efter någon
stund, "läst *Hierocles* och de bekanta *Frag-*
menterna *), och sedan denna tid är min
tro något vacklande."

Nå väl, så kunna vi uppsöka åtmin-
stone ett philosophiskt bevis, hvarpå du
kanske ännu ej fallit. Tror du en Allsmäk-
tig och Allvis Gud?

"Ja! världarnes ordnade kretslopp,
hvarje planta, människans och maskens
byggnad gifva mig denna tro."

Tror du äfven, att af tvenne motsat-
ta saker den ena måste vara sann, när
den andras omöjlighet är bevisad?

"Ja, ty denne grundsats antages af
alla vise."

Nu hör vidare några ögonblick. Man
säger, att Kejsaren i China har bland alla
monarker den bästa Police. Genom korta
okända afstånd mellan hans spejare, ända
ifrån rikets medelpunkt till dess gränser,
skall han vetä allt hvad som der föregår.
Männe der icke är svårt att undkomma,
om man har begått ett statsbrott?

"Utän tvifvel, när man är bevakad af
så många ögon."

Icke dess mindre skall nuvarande Kej-
sare oakadt alla dessa anstälter låta utan
undantag statsförbrytare och alla andra bof-
var, ja till och med mördare undkomma.
En alldeles oskyldig famille kan långsamt
plågas till döds, hus kunna antändas och
omyndiga barn kastas i lågorna, utan att
Kejsaren låter fängsla missdådaren, om
han söker att fly utur hans rike. Hvad
dömmar du om en sådan monark?

"Att han är en orättvis och skändlig
regent, en tyran, som förtjente..."

Hållt, Euphrosin! Jag vet ej något
ondt med Chinesiska Kejsaren; men du
påstår det om Gud sjelf, om du tviflar
på själens odödlighet. Har Gud tillåtit
hvarje bof att genom en liten tryckning
på ett skarpt jern fly utur hans rike och
för evigt undandra sig hans makt, så
är han hvad du sade om den omtalta Mo-
narken. Har Han tillåtit människan att i
hans värld föröfva de rysligaste illgernin-
gar, att röfva, bränna och mörda, att be-
gå allt upptänkligt ondt och sedan genom
ett dolksting undgå alla straffande följder;
då är han en ovis, orättfärdig och grym
regent. Eller huru, Euphrosin?

"Jag tillstår, att du drager ingen slut-
sats af mina ord, som ej verkligten följer
deraf."

Men en ovis och svag regent kan Gud
icke vara, och du sjelf förklarade ju ho-
nom nyss för allsmäktig och allvis. Mot-
satsen måste således äga rum och med den-
samma omöjligheten att genom döden un-
dandra sig Guds välde, omöjligheten att
döda själen med kroppen, omöjligheten
att själen är dödlig.

"Du bevisar kraftfullt hvad du vill
bevisa, vördade gubbe, och jag kan ej ne-
ka, att den sälla tron på odödlighet hos
mig börjar vakna."

Likväl är detta blott en enda grund
derföre. Lagg härtill alla de grunder en
sann religion gifver; lagg härtill, att ej
en gång människokroppen tillintetgöres,
utan blott upplöses i sina delar: men det-
ta kan ej själen, emedan hon ej har några
delar; hon måste således förblifva oför-
ändrad. Lagg härtill, att för hvarje böjel-
se, som blef inplantad i själen, tillfreds-
ställelse finnes, att således äfven hennes
häftigaste begär: törst efter fortvarande
och en fullkomligare lycksalighet, skall
finna tillfredsställelse. Lagg ändtligen här-
till, att alla jordens folkslag tro på ett
fortsatt lif efter döden, och du skall sä-
kert vinna så mycket lugn du behöfver.

*) Fragmente des Wolfenbüttelschen Un-
genanten (af Lessing).

till din lycka på jorden. Och huru himmelskt ljuf är ej öfvertygelsen om odödlighet!

Foreställ dig, Euphrosin, att du skall evigt, evigt känna en lycksalighet, om hvais höjd du här alldeles icke kan göra dig något begrepp. Måste denne tanke ej uppfylla hela din själ med förtjusning?

En helig eld lifvade åter den gamles inbillningskraft; hans öga strålade af glädje, och i hans hand klingade silfver-vågskålen.

Af denna underbara klang erinrades Euphrosin om den fråga han så länge velat göra den gamle. "Hvem är du, vise man? Hvad betyder denna vågskål i din hand och huru känner du mig?"

Den gamle log. Jag kunde väl strax besvara alla dessa frågor; ty du har länge nog dröjt att göra dem; men jag vill öfverlemna åt ditt eget val, om du först önskar att höra min historia och vid dess slut erhålla den sista öfvertygelsen om själens odödlighet, eller genast hafva dina frågor besvarade.

"Jag skulle vara en nyfiken däre, om jag valde det sista. Jag vill veta din historia, ädle gubbe. Den skall göra mig mera nöje än svaret på mina frågor."

Nå väl, kom nästa fullmåne åter till denna skog, och du skall vinna din önskan. Så talte han, och innan Euphrosin hade uttalt sina sista ord, var gubben med silfvervågskålen åter försvunnen bakom de lummiga träden.

Anekdoter.

Piron var förtretad på invånarne i Beaune, dem man hade tillagt öknamnet åsnor. En dag kom han på det infallet att utrota alla tistlar rundt omkring staden. Hvad

gör ni der? frågade man honom. "Jag är i krig med borgerskapet i Beaune," svarade han, "och därför vill jag afskåra dem lifsmedlen."

Malesherbes sade till herr *de Maurepas*, att han borde öfvertala Konungen att en dag bese Bastillen. "Därföre måste man noga akta sig," svarade den sednare; "ty då skulle han aldrig mer sätta någon dit."

Skulle ni väl tro, berättade en Domherre i ett sällskap, att den helige *Piat*, sedan hans hufvud var afhugget, tog det samma under ena armen och bar det två mil? Men, tillade han, också blef det honom ganska svårt, innan han kom i gång. "Det tror jag," sade ett fruntimmer; "vid sådana tilfalle är det första steget det värsta."

Tvenne Jesuiter kommo en dag till *J. J. Rousseau*, och bådo honom lära dem den hemligheten att skriva så skönt och rörande som han. "Ja, jag vet verkligen en hemlighet i den vägen," svarade han: "men jag beklagar, att den ej är användbar för alla, nemligen, att aldrig skriva annorlunda än man tänker."

"Tillstå," sade *Vicomte Noailles* till *Elliot*, Engelsk Minister i Berlin, "tillstå, att er nation är ganska mycket fallen." — "Rätt gerna," svarade *Elliot*, "vi äro så fallne, att blott ett krig med er nation kan hjälpa oss på fötter."

N:o 96 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS, 1820.